2015

PRIMERJALNA ANALIZA

POGOJI IZVAJANJA ODVAJANJA IN ČIŠČENJA KOMUNALNE IN PADAVINSKE ODPADNE VODE IN VPLIV NA STROŠKE

Enisa Rojnik

INŠTITUT ZA JAVNE SLUŽBE

OSREDNJA TEMA 5. PROBLEMSKE KONFERENCE

DRUŽBENA ODGOVORNOST

- EKONOMSKI VIDIKI
- OKOLJSKI VIDIKI
- DRUŽBENI VIDIKI

PRIMERJALNA ANALIZA

- PREGLEDNOST
- PRIMERLJIVOST
- TRAJNOSTNA NARAVNANOST

UREDBA O METODOLOGIJI ZA OBLIKOVANJE CEN KOMUNALNIH STORITEV

Z vstopom v Evropsko unijo je morala tudi Slovenija uvesti ustreznejši način regulacije cen komunalnih storitev.

Konec leta 2012 je bila odpravljena zamrznitev cen komunalnih storitev in uveljavljena nova Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja.

Z odpravo državnega administrativnega določanja cen komunalnih storitev se je pristojnost prenesla na občine.

Občine, ki so odgovorne za zagotavljanje občinskih gospodarskih javnih služb, so postale tudi regulativni organ za potrjevanje cen komunalnih storitev.

KLJUČNA DILEMA: KAKO PRESOJATI UPRAVIČENE STROŠKE IZVAJANJA?

OBČINE:

- Kateri stroški izvajanja javne službe in v kolikšni višini so dejansko upravičeni?

IZVAJALCI:

- Kako argumentirati stroške izvajanja javne službe?

PRIMERJALNA ANALIZA KOT OSNOVA ZA PRESOJO UČINKOVITOSTI IZVAJANJA GOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB

V okoliščinah izvajanja lokalnih javnih služb je benchmarking zelo ustrezno orodje za presojo učinkovitosti poslovanja izvajalcev javnih služb in določanje upravičenih stroškov.

Metode primerjalne analize upoštevajo posebnosti, vezane na značilnosti oskrbovalnih območij posameznega izvajalca.

Zagotovljeni enaki pogoji za ugotavljanje relativne poslovne uspešnosti podjetij.

UPORABNOST PRIMERJALNE ANALIZE NA PODROČJU GOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB

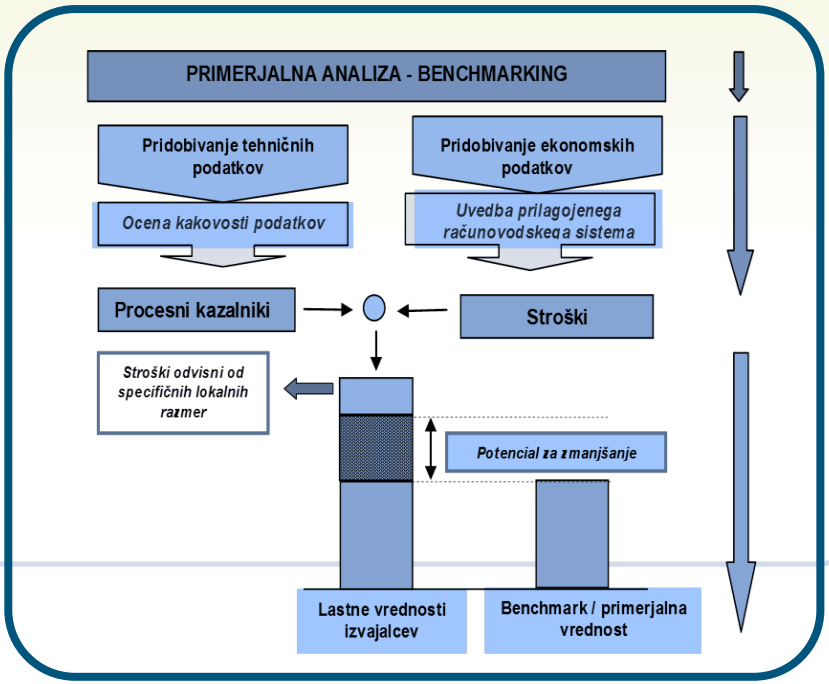

Primerjalna analiza se uporablja tudi za regulativne namene zaradi primerjave ekonomske učinkovitosti posameznih izvajalcev javnih služb.

Predpostavka, da bi morali biti izvajalci, ki izvajajo dejavnost v primerljivih pogojih, sposobni poslovati z enako stopnjo učinkovitosti, kot jo dosegajo drugi učinkoviti izvajalci.

PRIMERJALNA ANALIZA V EU

European Benchmarking Co-operation

- 1996 Svetovna banka: pobuda za ustanovitev primerjalne mreže (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadne vode)
- Ustanovitev dveh delovnih skupin v okviru IWA
- 2007 Mednarodna organizacija za standardizacijo ISO: okvir izvajanja, več kot 260 kazalnikov

NACIONALNE PRIMERJALNE PLATFORME

V strokovni javnosti kritični pogledi na uveljavljene mednarodne sisteme primerjalnih analiz - pritisk na tržno izvajanje javnih storitev.

- V svetovnem merilu se je ponovna javna oskrba na področju vodnih storitev iz 2 primerov v dveh državah v letu 2000 povečala do marca 2015 na 235 primerov v 37 državah.

Predlogi za dopolnitev kazalnikov vrednotenja uspešnosti, ki bodo upoštevali družbeno odgovorno poslovanje in razvojne potrebe lokalnih skupnosti.

Vse več držav oz. interesnih združenj izvajalcev in občin razvija svoje primerjalne platforme, ki so prilagojene namenu in vlogi javnih storitev.

PRIMERJALNA ANALIZA IZVAJANJA KOMUNALNIH STORITEV V SLOVENIJI

GZS – Zbornica komunalnega gospodarstva, Skupnost občin Slovenije, Združenje mestnih občin Slovenije in Združenje občin Slovenije so leta 2014 podpisale protokol o sodelovanju pri izdelavi primerjalne analize izvajanja komunalnih storitev.

Vse štiri organizacije so oblikovale skupno projektno spremljevalno skupino, ki spremlja, usmerja in potrjuje posamezne faze projekta.

Primerjalno analizo izvaja Inštitut za javne službe.

Podpisnice protokola so se zavezale, da si bodo prizadevale za pridobitev potrebnih podatkov za izvedbo reprezentativne primerjalne analize in pri svojih članicah spodbujale uporabo rezultatov analize.

NAMEN PROJEKTA

Pridobiti in analizirati podatke o ključnih oskrbovalnih pogojih in stroških izvajanja posameznih storitev javnih služb varstva okolja za posamezne izvajalce.

Zagotoviti pojasnila in argumente za stroške izvajanja storitev.

Zagotoviti metodološko primernejše in aktualnejše podatke o stroških izvajanja storitev na podlagi podatkov iz leta 2013.

Zagotoviti občinam ustrezno strokovno podlago za presojo upravičenih cen in izvajalcem osnovo za izboljšanje učinkovitosti izvajanja storitev.

CILJI PRIMERJALNE ANALIZE

Zbrati podatke in analizirati izvajanje posameznih izvajalcev javnih storitev.

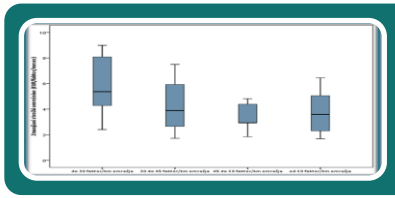

Razvrstitev izvajalcev posamezne javne storitve v skupine na podlagi ključnega parametra.

Pozicioniranje posameznega izvajalca v primerljivi skupini.

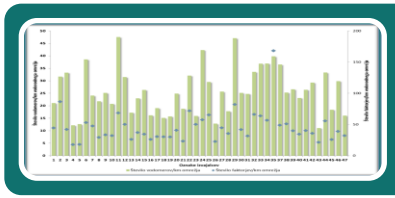

Primerjalno prikazati in analizirati, kako posamezni izvajalci dosegajo izbrane pojasnjevalne parametre.

METODOLOŠKI PRISTOP

Pri opredelitvi ključnih in pojasnjevalnih parametrov se smiselno upoštevajo ugotovitve Primerjalne analize izvajanja komunalnih storitev (ZKG 2008, 2010).

Za posamezno javno storitev sta opredeljena 1-2 ključna parametra, ki pomembno vplivata na višino stroškov.

Dodatno opredeljeni pojasnjevalni parametri, ki dodatno pojasnjujejo pogoje izvajanja posamezne javne storitve.

REPREZENTATIVNOST PRIMERJALNE ANALIZE ZA PODROČJE ODVAJANJA KOMUNALNE IN PADAVINSKE ODPADNE VODE

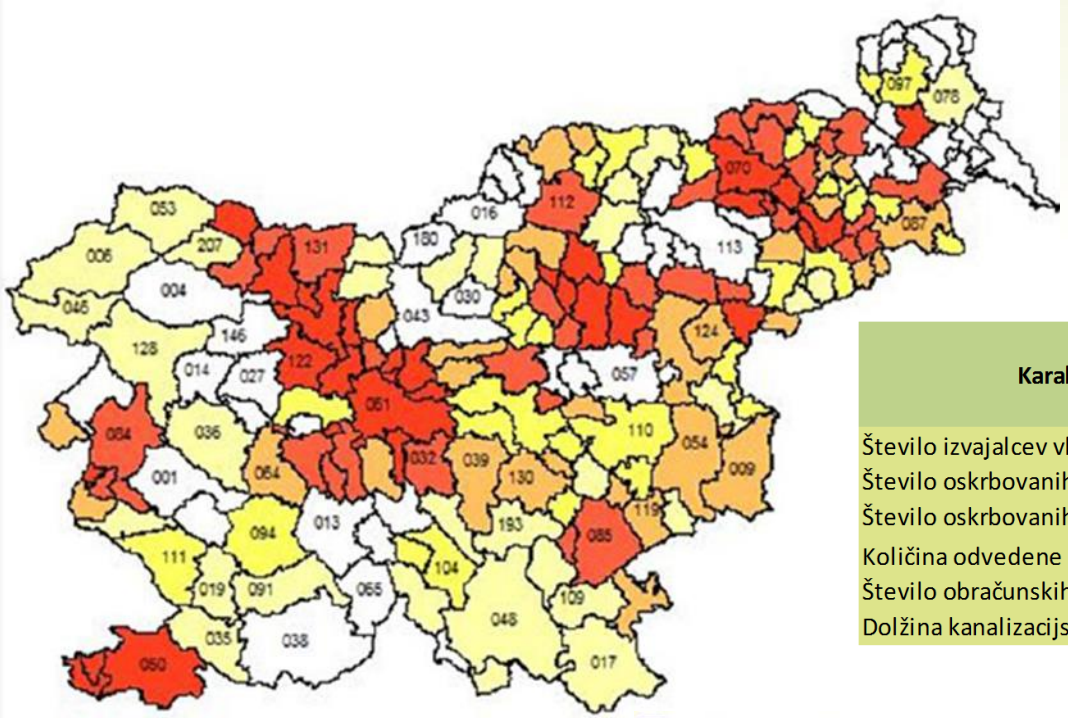

Karakteristični podatki	Izvajalci vključeni v analizo	Delež vzorca glede na Slovenijo v %
Število izvajalcev vključenih v analizo	43	
Število oskrbovanih občin	108	50,9
Število oskrbovanih prebivalcev	866.538	42,1
Količina odvedene odpadne vode [v m^3]	102.233.574	47,2
Število obračunskih vodomerov	243.118	90,8
Dolžina kanalizacijskega omrežja (v km)	5.867	69,0

640 - 2.640 (28)
2.860 - 4.199 (28)
4.276 - 6.939 (28)
6.992 - 14.479 (28)
14.659 - 282.741 (29)

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.
Uporaba in objava podatkov dovoljena z navedbo vira.
Vir meja območij: Geodetska uprava Republike Slovenije.

REPREZENTATIVNOST PRIMERJALNE ANALIZE ZA PODROČJE ČIŠČENJA KOMUNALNE IN PADAVINSKE ODPADNE VODE

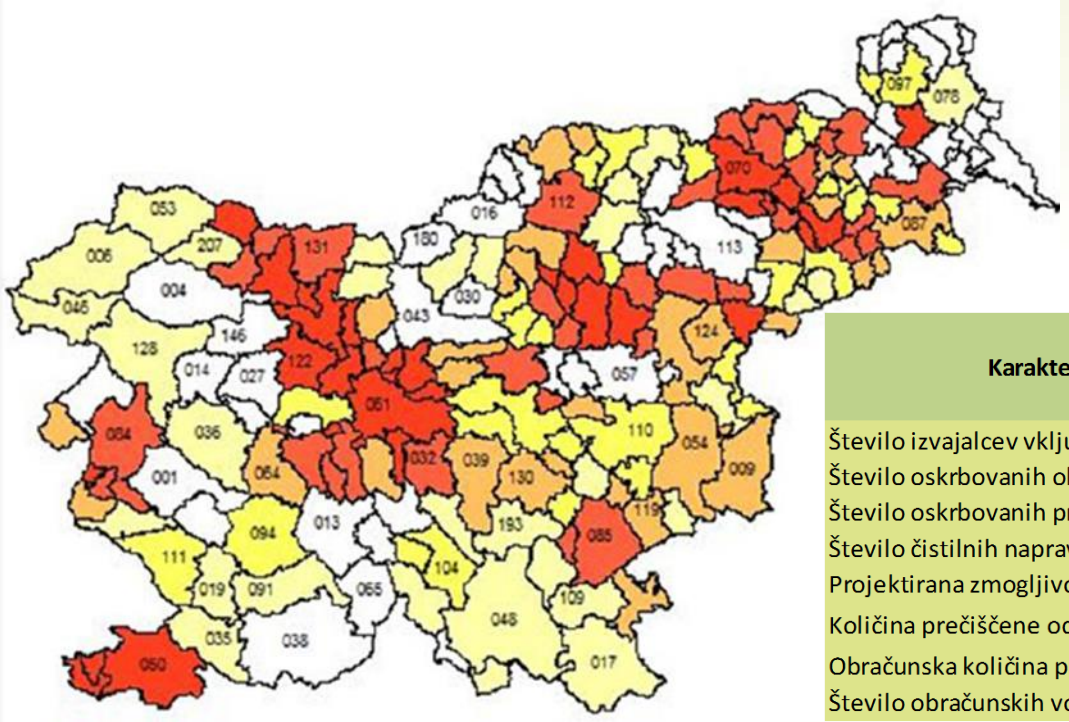

Karakteristični podatki	Izvajalci vključeni v analizo	Delež vzorca glede na Slovenijo v %
Število izvajalcev vključenih v analizo	40	
Število oskrbovanih občin	109	51,4
Število oskrbovanih prebivalcev	684.197	33,2
Število čistilnih naprav	190	
Projektirana zmogljivost čiščenja ČN [PE]	1.593.700	
Količina prečiščene odpadne vode [v m^3]	108.823.235	
Obračunska količina prečiščene vode [v m^3]	41.669.349	61,4
Število obračunskih vodomerov	234.692	

640 - 2.640 (28)
2.860 - 4.199 (28)
4.276 - 6.939 (28)
6.992 - 14.479 (28)
14.659 - 282.741 (29)

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.
Uporaba in objava podatkov dovoljena z navedbo vira.
Vir meja območij: Geodetska uprava Republike Slovenije.

KLJUČNI KRITERIJI ZA PRESOJO STROŠKOVNE UPRAVIČENOSTI - ODVAJANJE

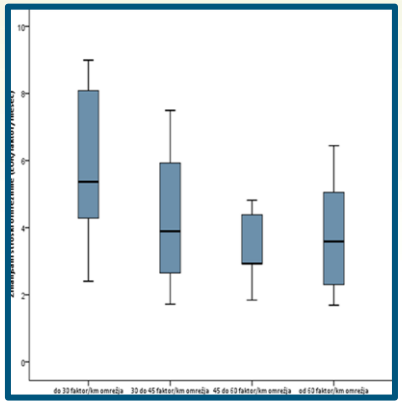

Analiza vpliva prostorske urejenosti oskrbovalnega območja posameznega izvajalca in razvrstitev v skupine s primerljivimi pogoji izvajanja storitve omogoča presojo stroškov infrastrukture in stroškov storitev glede na gostoto odjema in obračunsko količino prodane pitne vode, ki sta ključna povzročitelja stroškov in s tem tudi kriterij za presojo upravičenih stroškov.

Stroški infrastrukture in stroški storitve se z večjo gostoto odjema izraženo s številom faktorjev omrežnine na kilometer kanalizacijskega omrežja oz. količino prodane vode na faktor omrežnine praviloma značilno znižujejo in obratno, z manjšo gostoto odjema so stroški izvajanja javne službe praviloma višji.

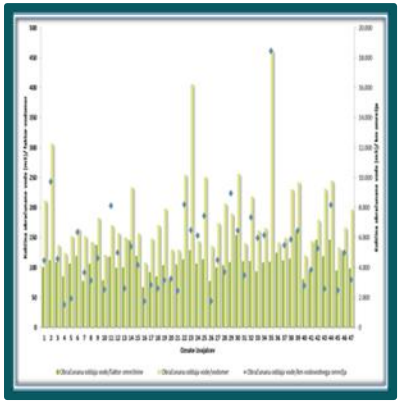

STROŠKOVNA RAZVRSTITEV GLEDE NA KLJUČNI KRITERIJ - ODVAJANJE

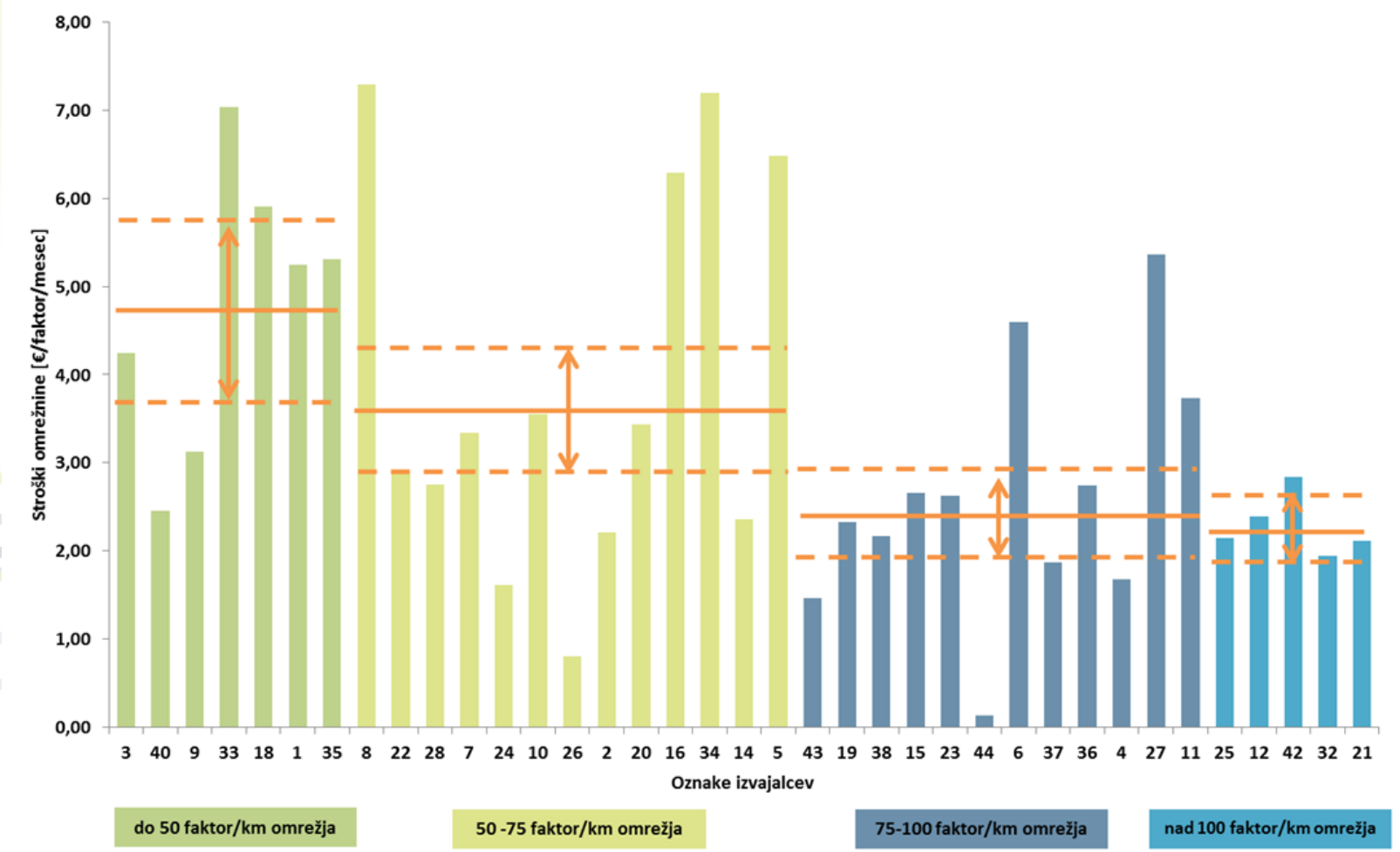

STROŠKOVNA RAZVRSTITEV GLEDE NA KLJUČNI KRITERIJ - ODVAJANJE

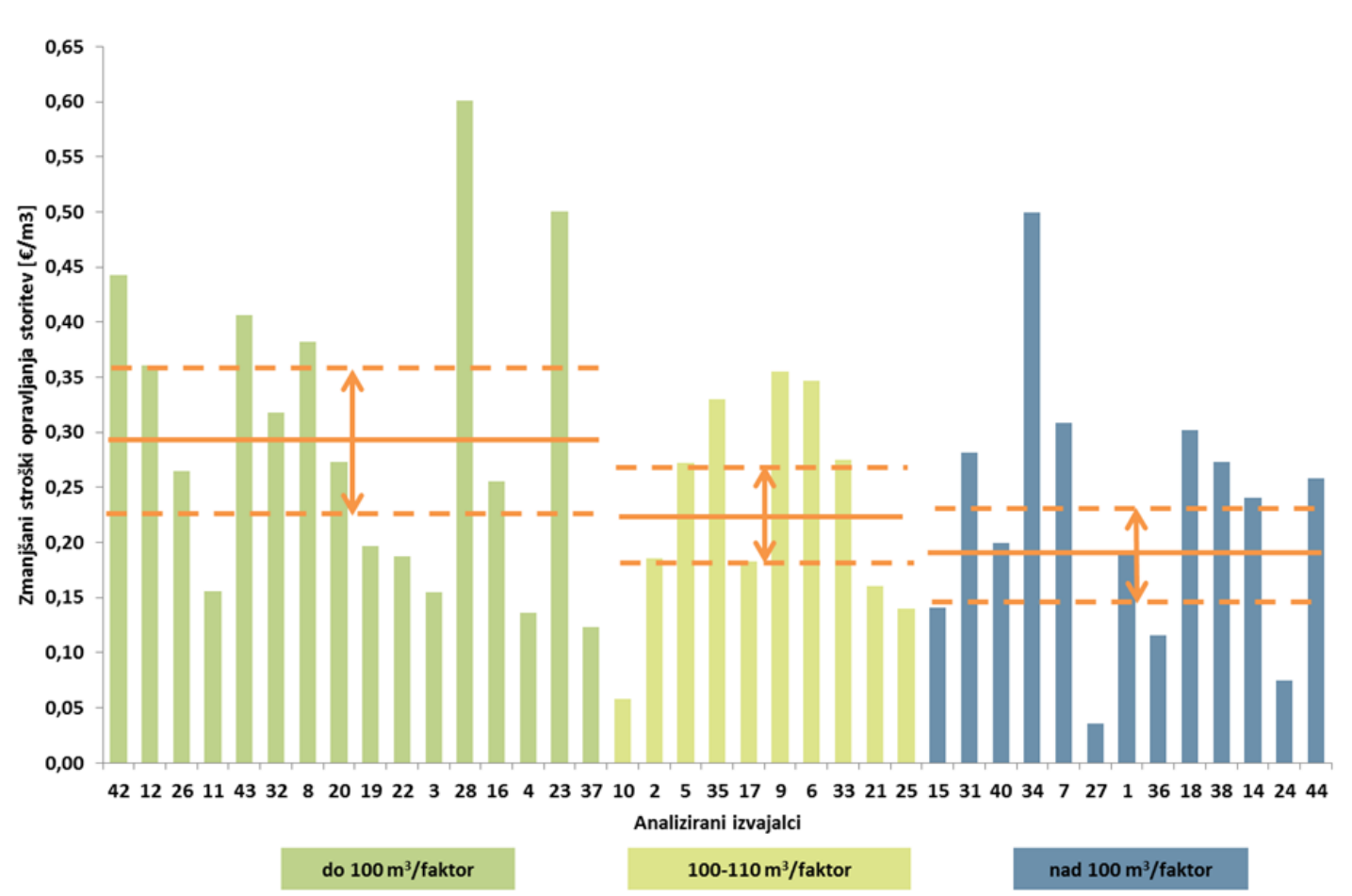

KLJUČNI KRITERIJI ZA PRESOJO STROŠKOVNE UPRAVIČENOSTI - ČIŠČENJE

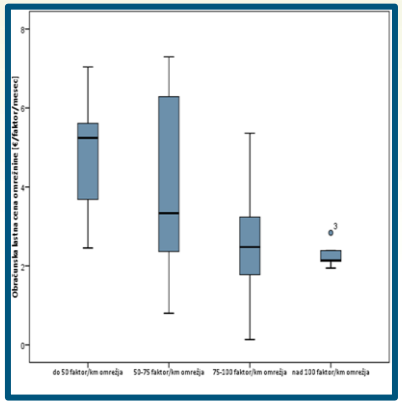

Presoja stroškov infrastrukture in stroškov storitev glede na stopnjo čiščenja in projektirano zmogljivost čistilnih naprav, ki sta ključna povzročitelja stroškov in s tem tudi kriterij za presojo upravičenih stroškov.

Stroški infrastrukture in stroški storitve se z višjo stopnjo čiščenja in z manjšo projektirano zmogljivostjo čistilnih naprav praviloma značilno zvišujejo in obratno, z nižjo stopnjo čiščenja in z večjo projektirano zmogljivostjo čistilnih naprav so stroški izvajanja javne službe praviloma nižji.

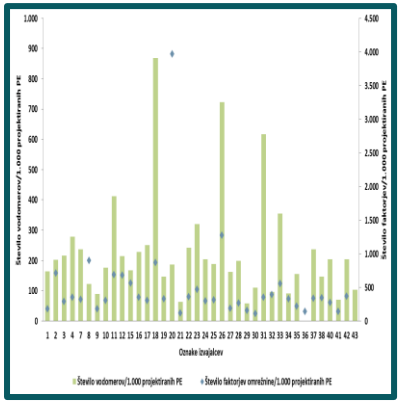

STROŠKOVNA RAZVRSTITEV GLEDE NA KLJUČNI KRITERIJ - ČIŠČENJE

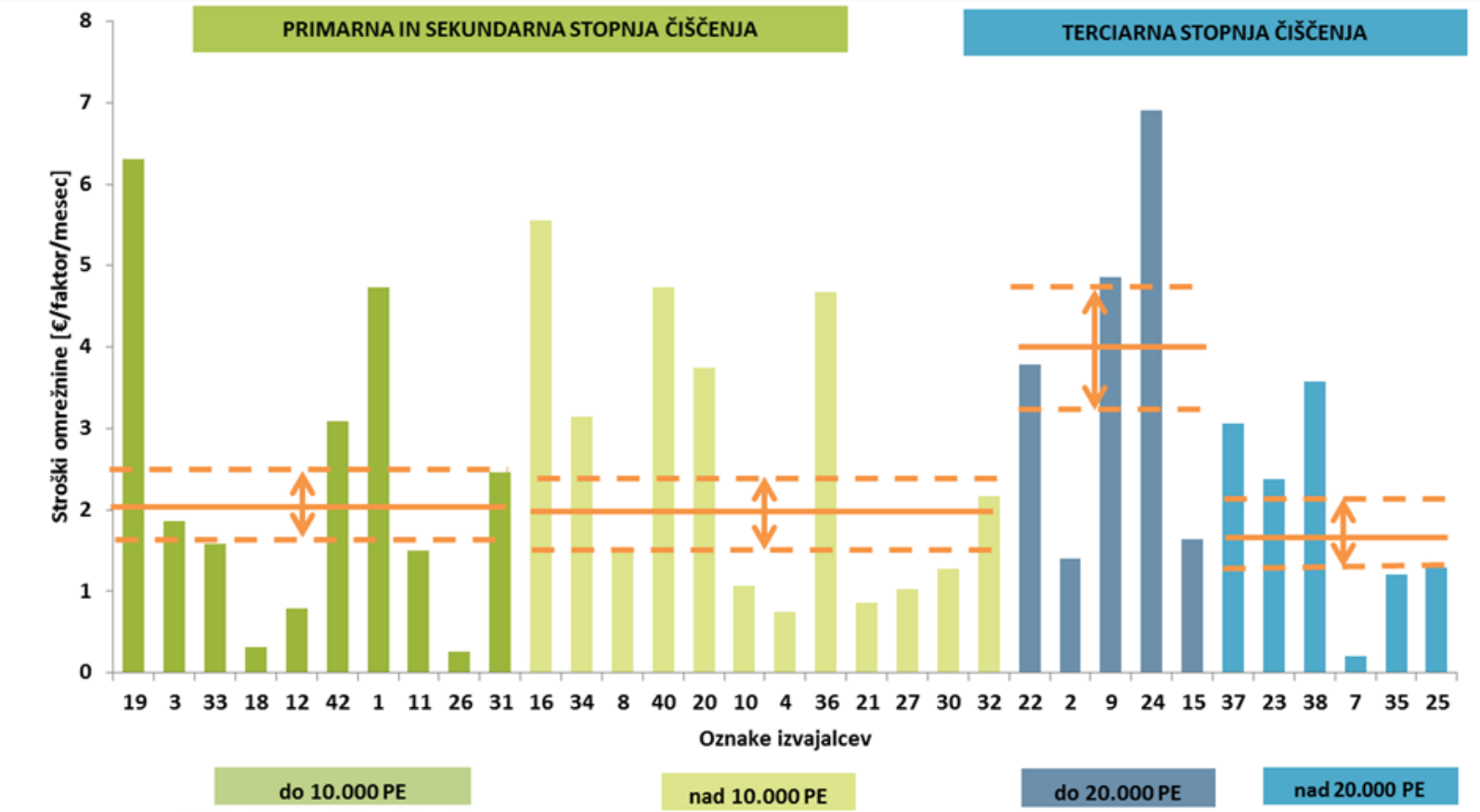

STROŠKOVNA RAZVRSTITEV GLEDE NA KLJUČNI KRITERIJ - ČIŠČENJE

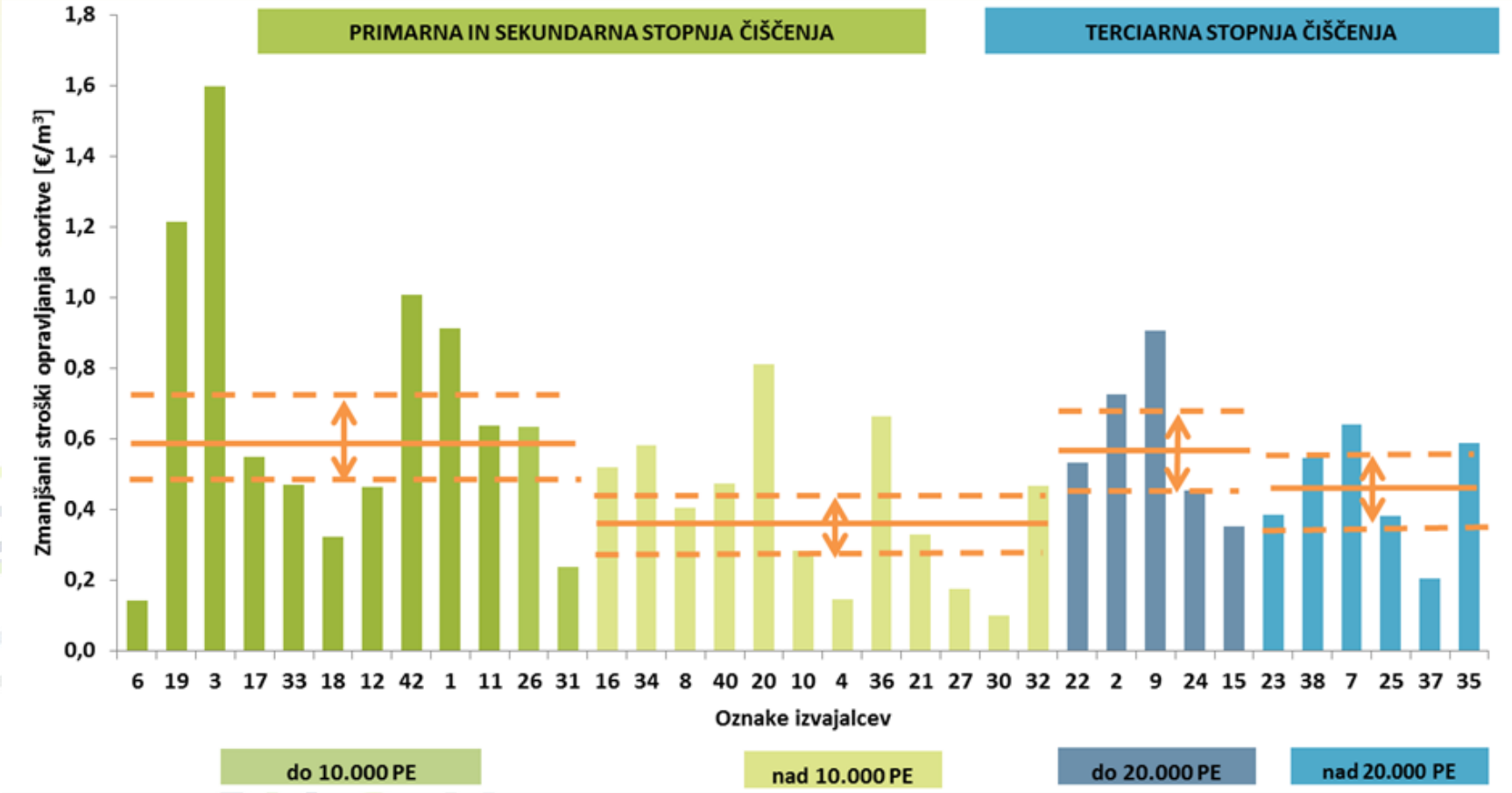

POJASNJEVALNI KRITERIJI

Na stroške izvajanja javne službe vplivajo tudi drugi dejavniki, zato je treba pri presoji stroškovne upravičenosti upoštevati tudi druge pogoje izvajanja javne službe.

Pojasnjevalni kriteriji omogočajo opredeliti dejavnike, ki pojasnjujejo pozicioniranje posameznega izvajalca nad ali pod povprečje primerljive skupine izvajalcev glede na ključni kriterij.

POJASNJEVALNI KRITERIJI ODVAJANJE

PROSTORSKA UREJENOST ODVAJANJA KOMUNALNE IN PADAVINSKE ODPADNE VODE

- Število kanalizacijskih sistemov v upravljanju
- Dolžina kanalizacijskega omrežja in število obračunskih vodomerov

KAKOVOST IN ZANESLJIVOST ODVAJANJA KOMUNALNE IN PADAVINSKE ODPADNE VODE

- Količine odvedene odpadne vode
- Struktura odvedene odpadne vode

TRAJNOSTNA NARAVNANOST IN STROŠKOVNA UČINKOVITOST

- Stroški amortizacije oz. najema javne infrastrukture
- Stopnja pokritja odhodkov s prihodki

ŠTEVILO OSKRBOVANIH PREBIVALCEV IN KANALIZACIJSKIH SISTEMOV V UPRAVLJANJU

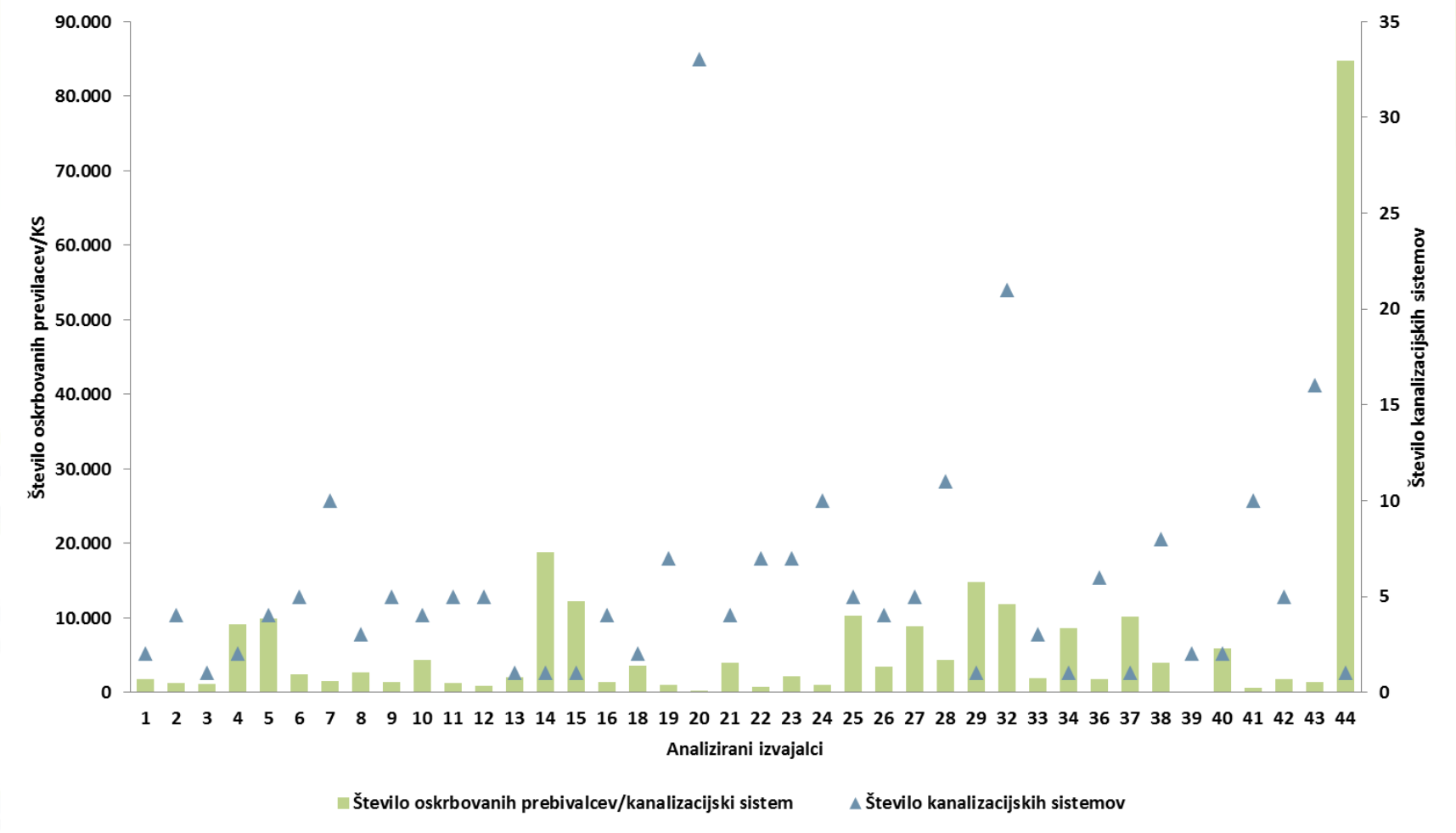

ŠTEVILO OBRAČUNSKIH VODOMEROV IN DOLŽINA KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA NA KANALIZACIJSKI SISTEM

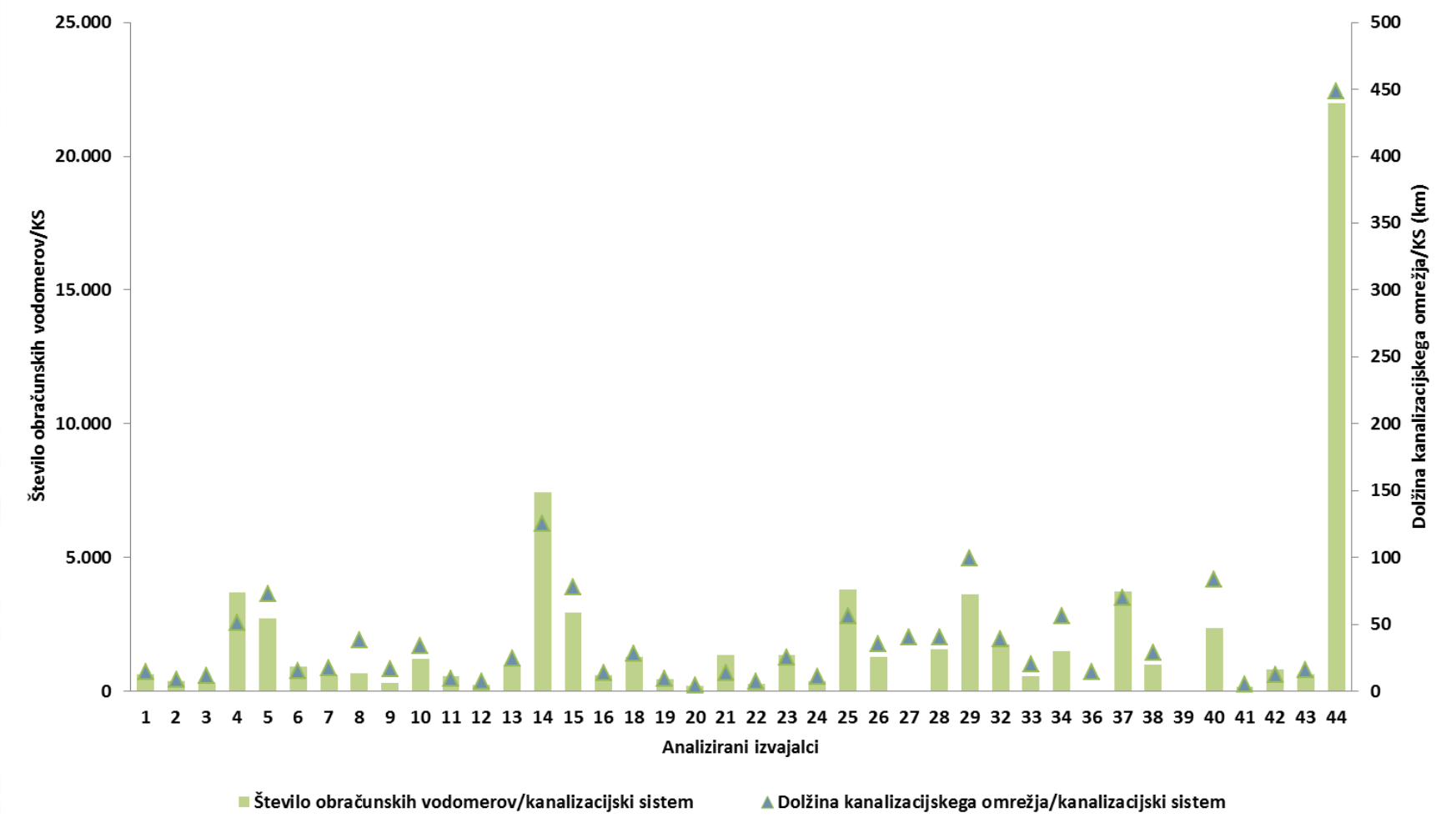

ŠTEVILO OBRAČUNSKIH VODOMEROV IN FAKTORJEV OMREŽNINE NA KILOMETER KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA

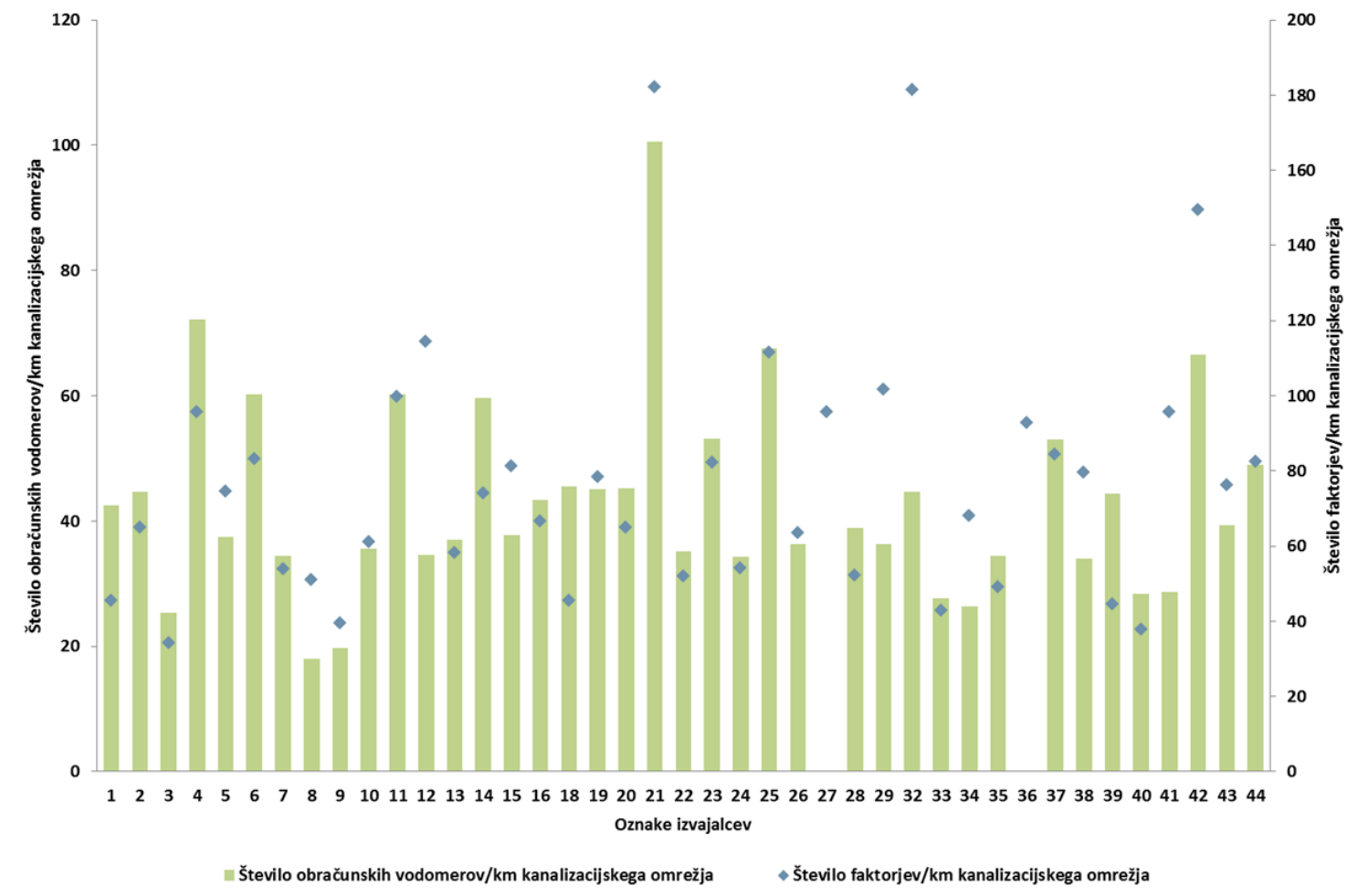

KOLIČINA OBRAČUNANE ODVEDENE VODE NA OBRAČUNSKI VODOMER, FAKTOR OMREŽNINE IN KM KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA

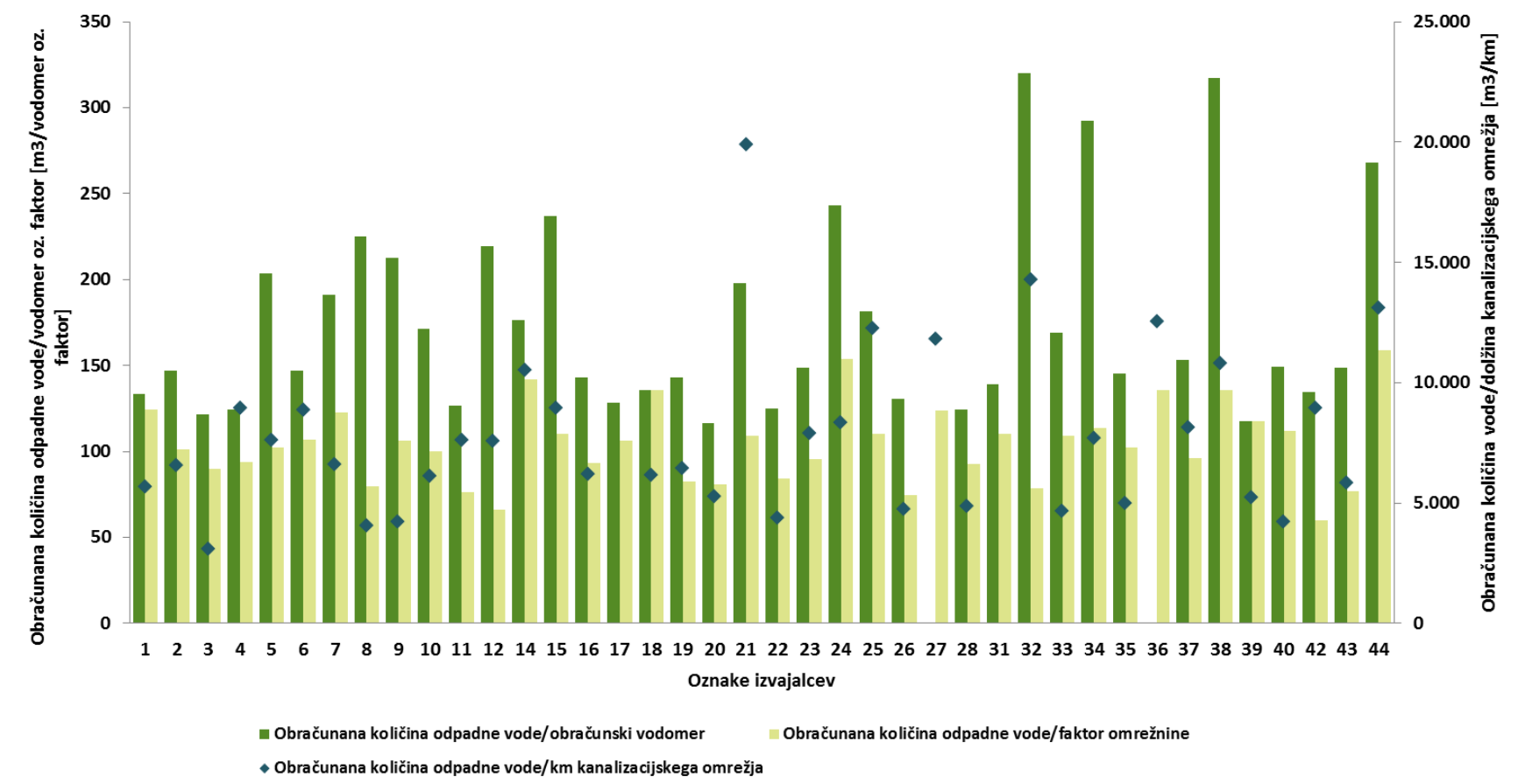

OCENJEN VTOK ODPADNE VODE V KANALIZACIJSKI SISTEM IN KOLIČINA OBRAČUNANE ODPADNE VODE

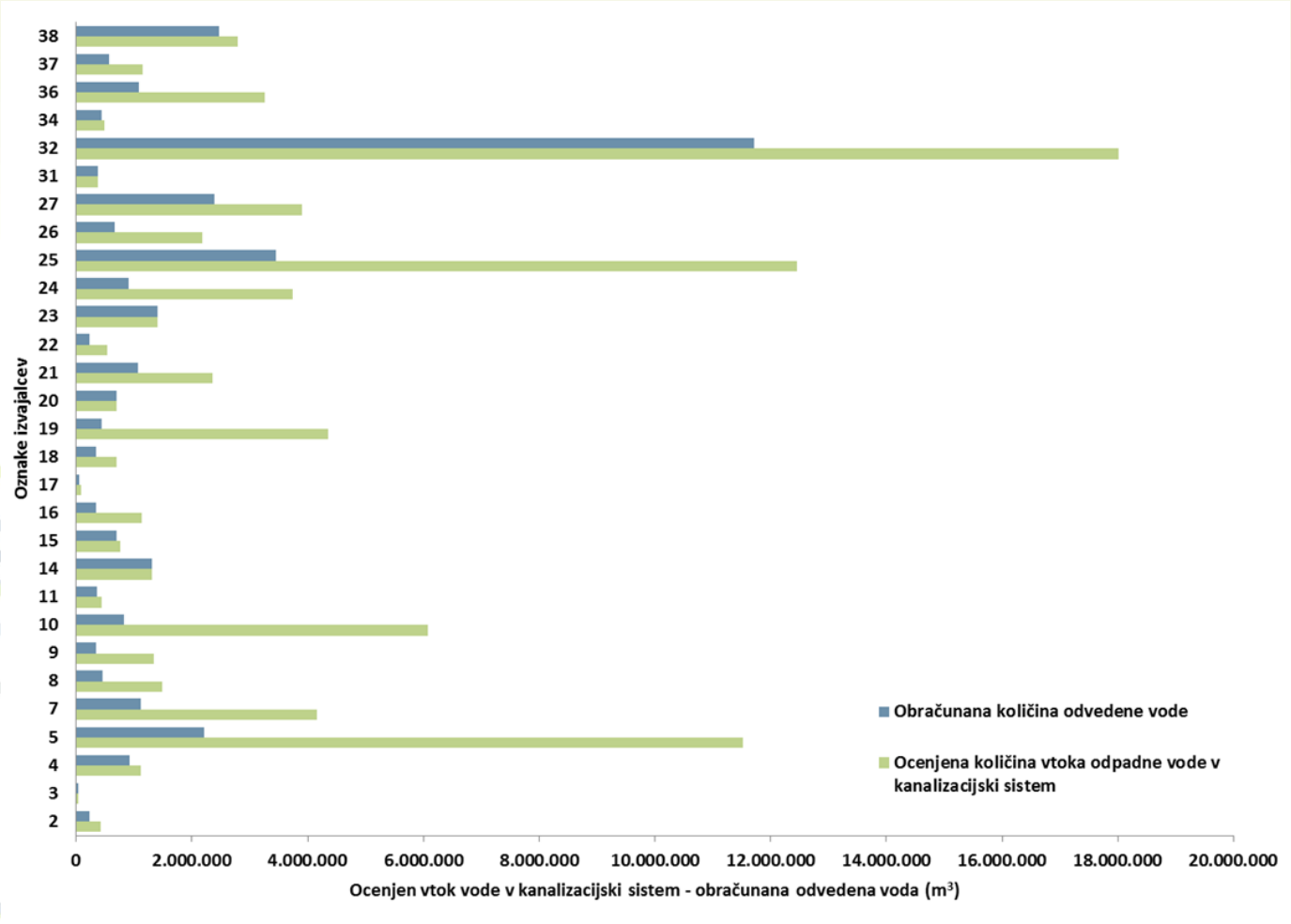

STRUKTURA ODVEDENE ODPADNE VODE NA PODLAGI OCENJENIH KOLIČIN VTOKA ODPADNE VODE V KANALIZACIJSKI SISTEM

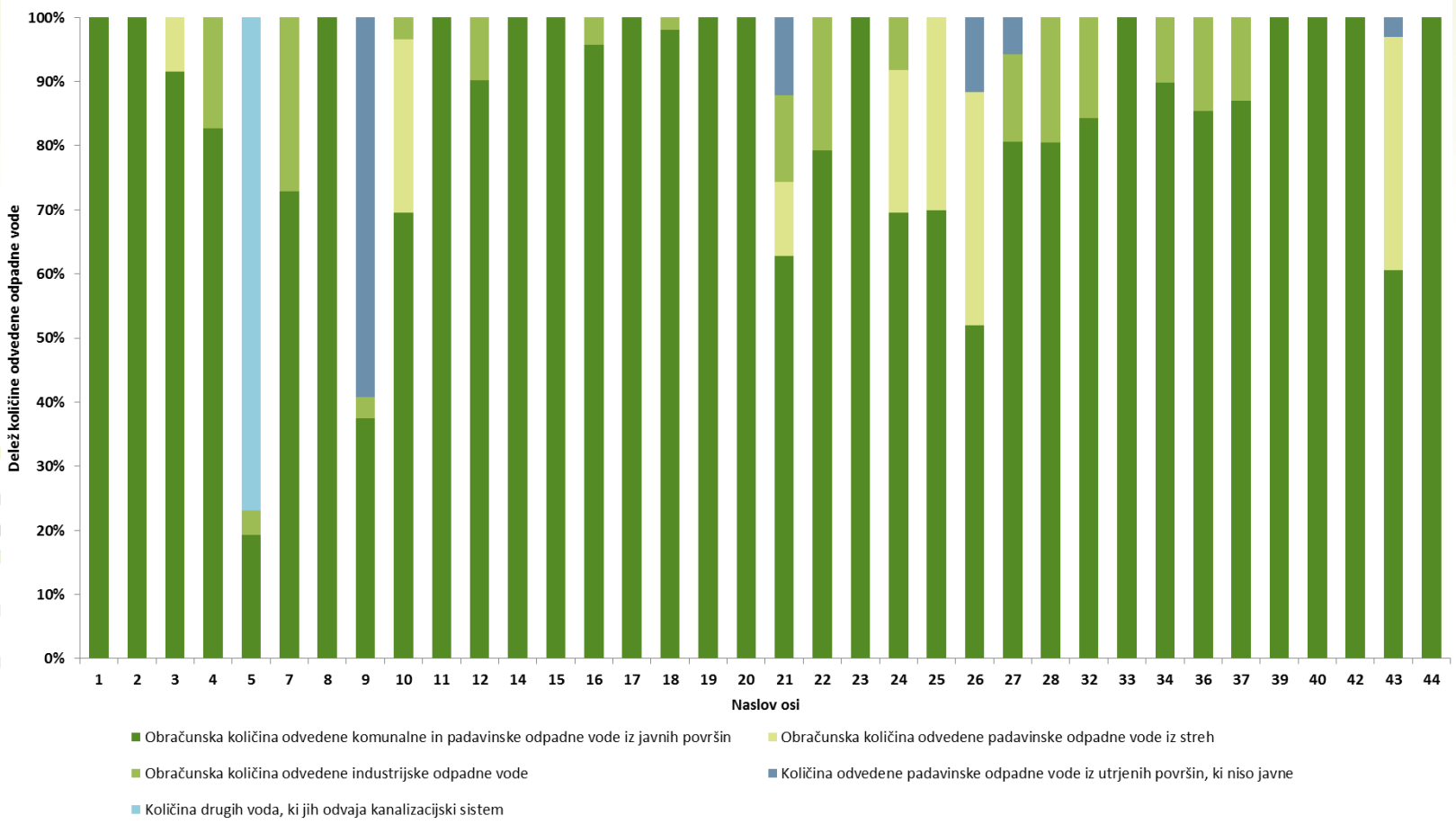

POJASNJEVALNI KRITERIJI ČIŠČENJE

PROSTORSKA UREJENOST ČIŠČENJA KOMUNALNE IN PADAVINSKE ODPADNE VODE

- Število in velikost čistilnih naprav v upravljanju
- Projektirana in koriščena zmogljivost
- Količine očiščene vode

KAKOVOST IN ZANESLJIVOST ČIŠČENJA KOMUNALNE IN PADAVINSKE ODPADNE VODE

- Obremenitev odpadne vode na vtoku
- Stopnja čiščenja
- Učinkovitost čiščenja

TRAJNOSTNA NARAVNANOST IN STROŠKOVNA UČINKOVITOST

- Stroški amortizacije oz. najema javne infrastrukture
- Stopnja pokritja odhodkov s prihodki

ŠTEVILO IN PROJEKTIRANA ZMOGLJIVOST ČISTILNIH NAPRAV V UPRAVLJANJU POSAMEZNEGA IZVAJALCA

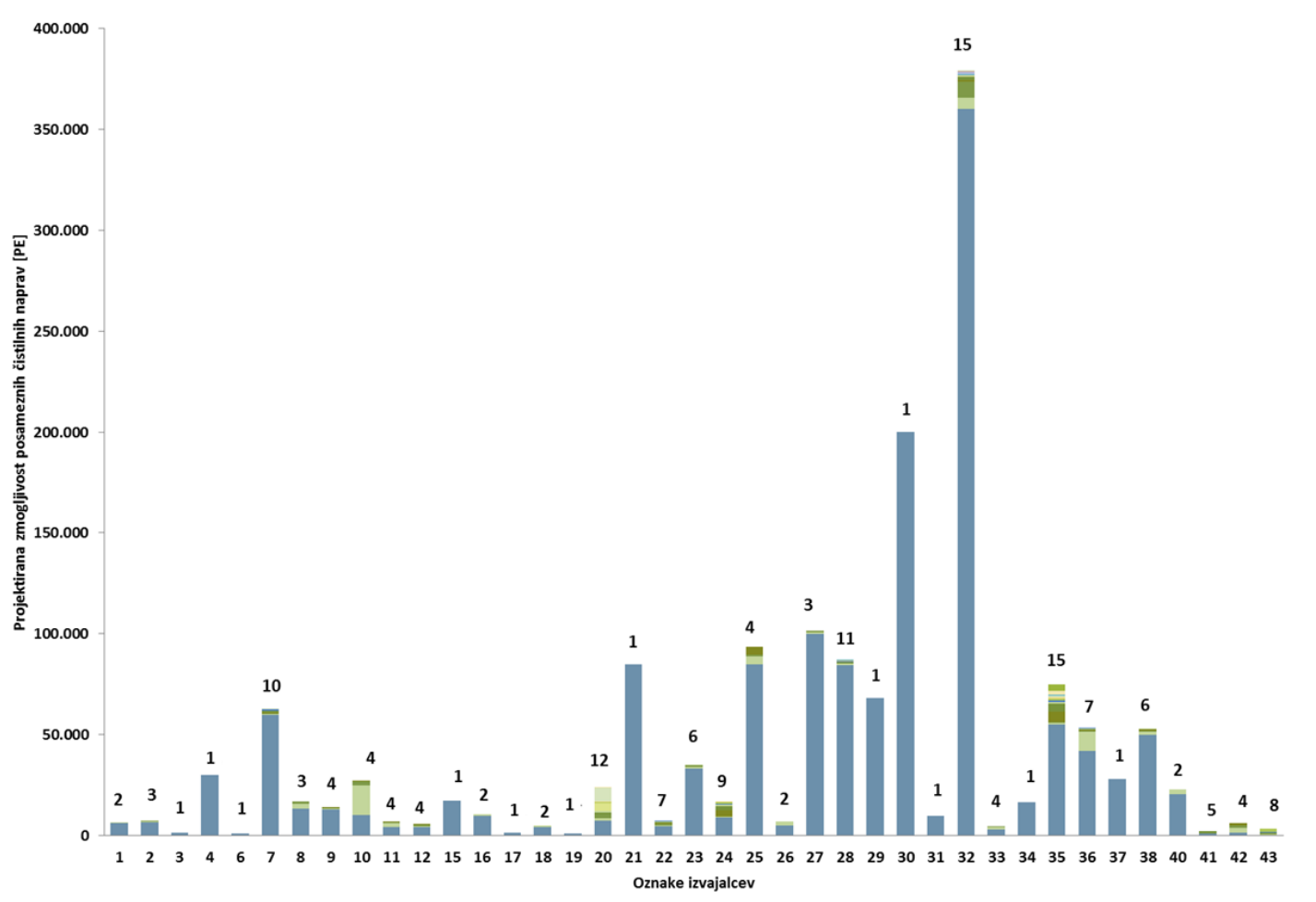

PROJEKTIRANA IN KORIŠČENA ZMOGLJIVOST ČISTILNIH NAPRAV

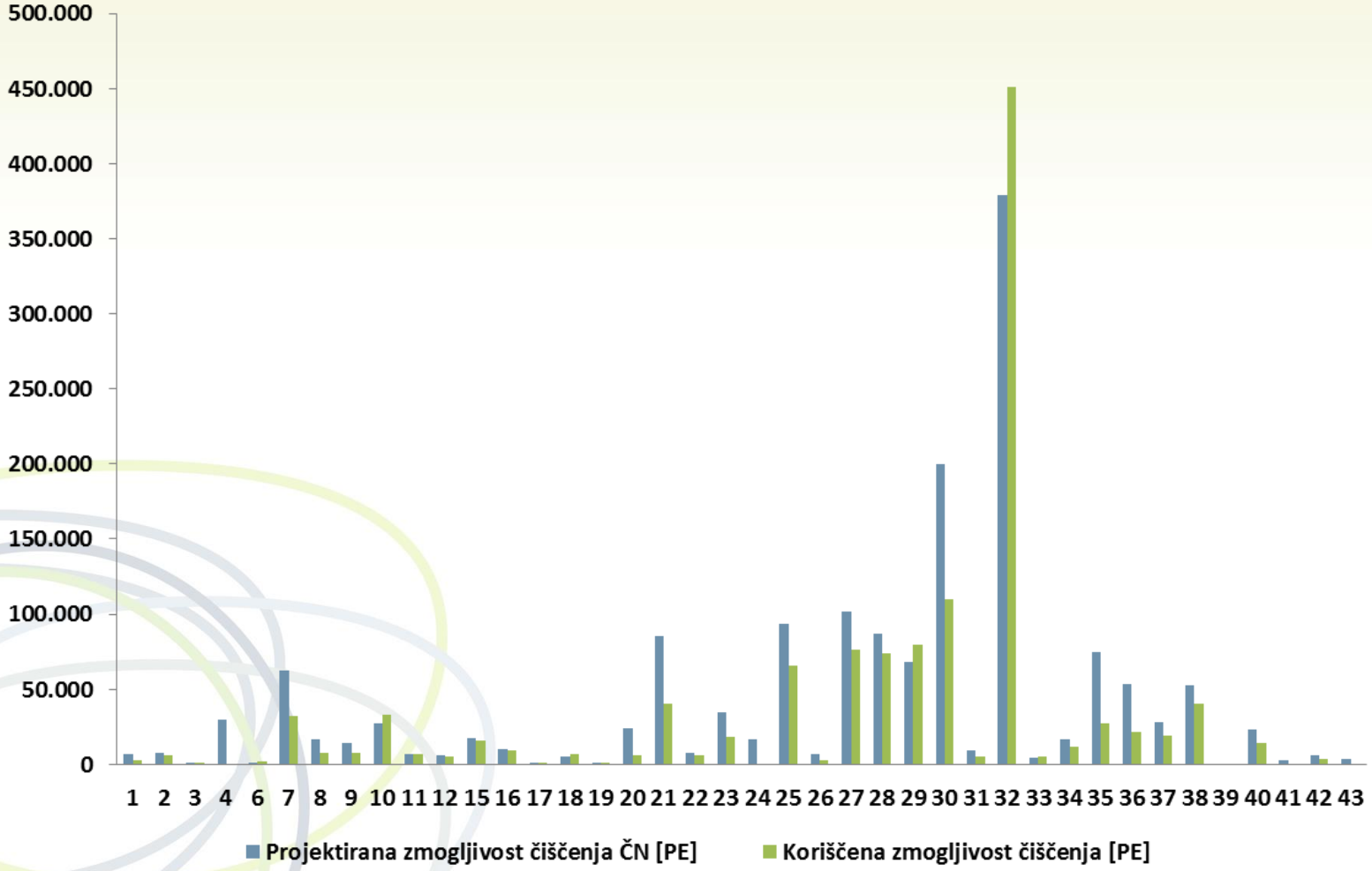

ŠTEVILO VODOMEROV IN FAKTORJEV OMREŽNINE GLEDE NA PROJEKTIRANO ZMOGLJIVOST ČISTILNIH NAPRAV

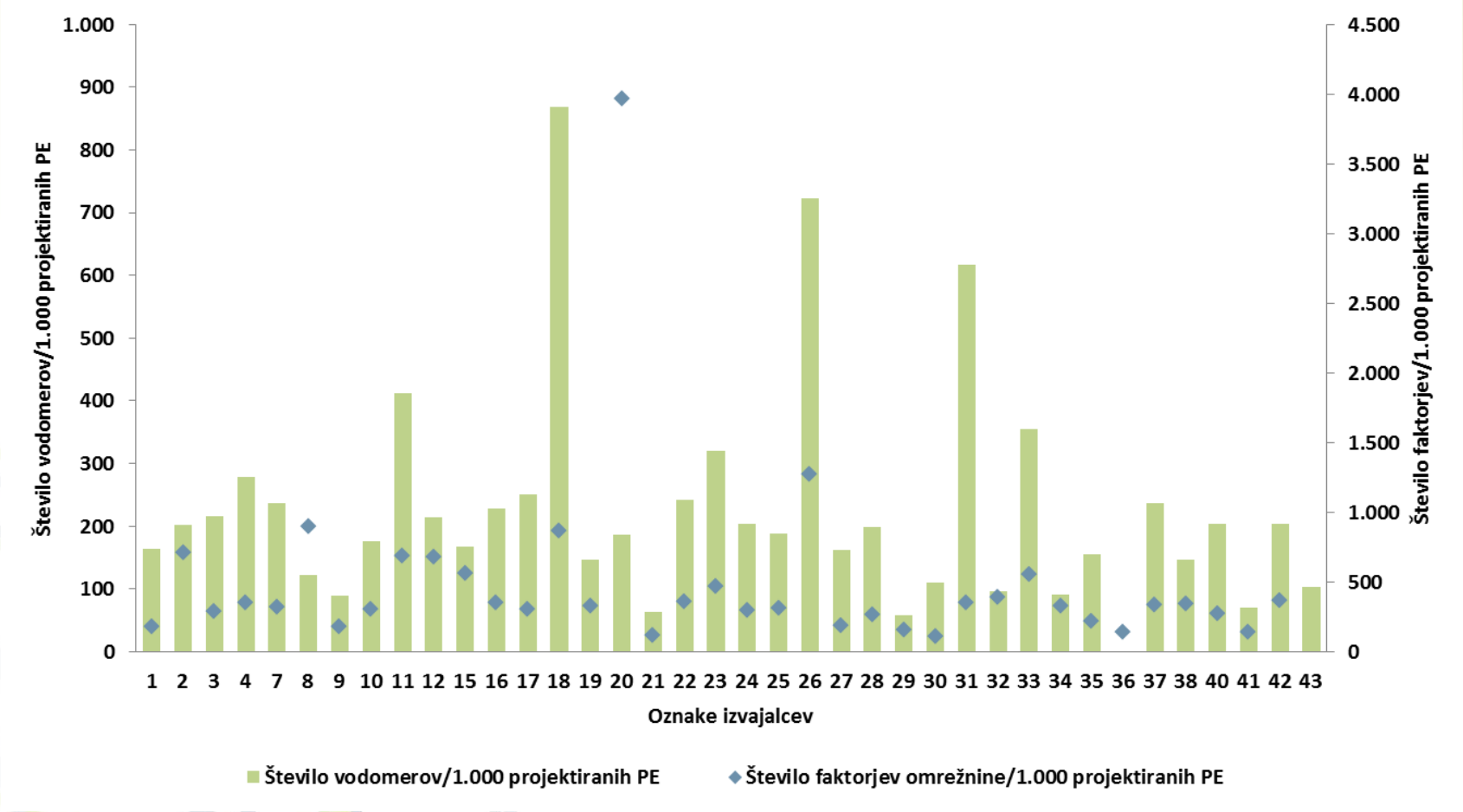

VTOK ODPADNE VODE NA ČISTILNE NAPRAVE IN OBRAČUNANA KOLIČINA OČIŠČENE ODPADNE VODE

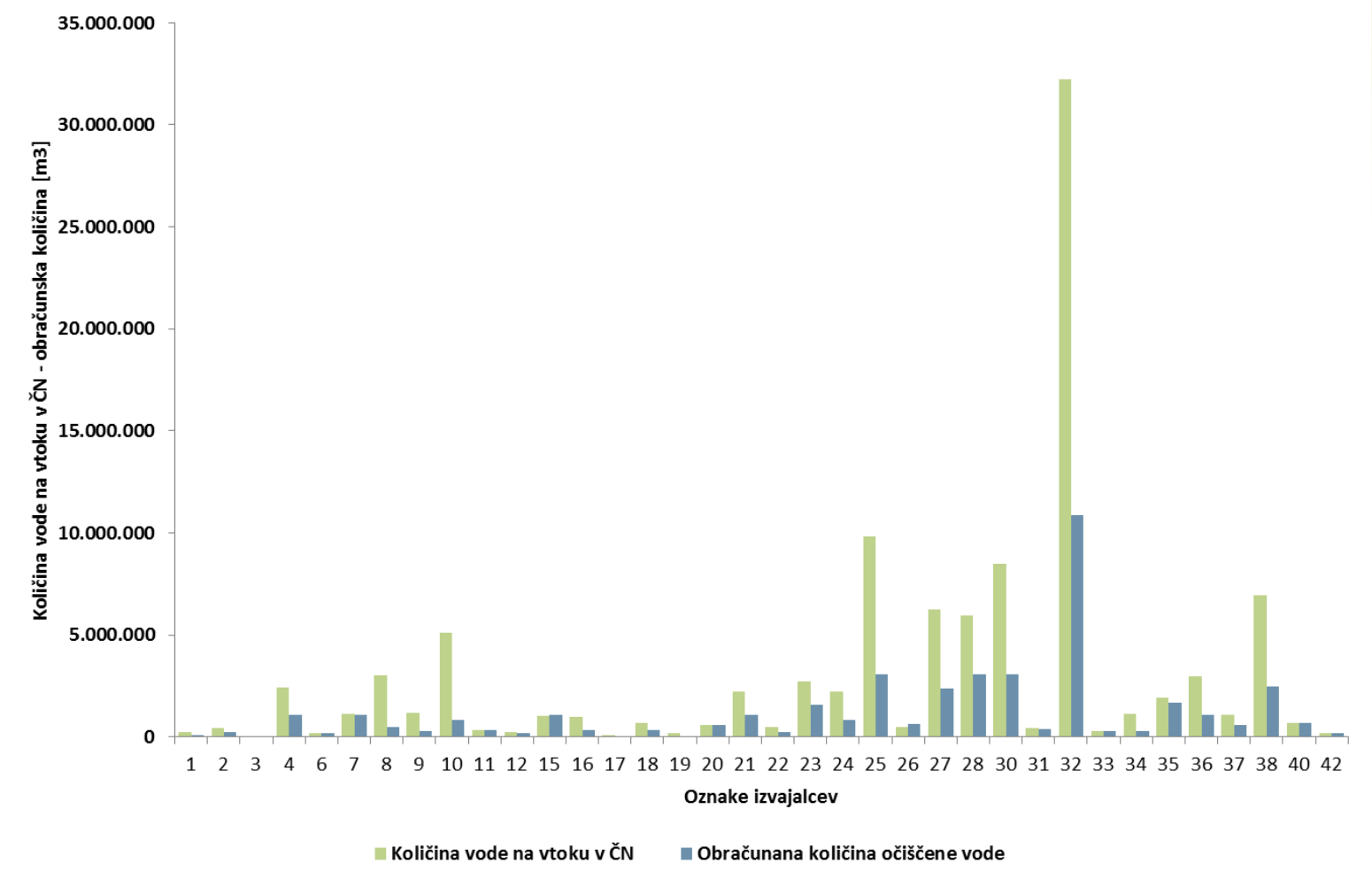

Povprečni učinki čiščenja odpadne vode po posameznih parametrih (neraztopljene snovi, amonijev dušik, celotni dušik, celotni fosfor) glede na projektirano zmogljivost čistilnih naprav

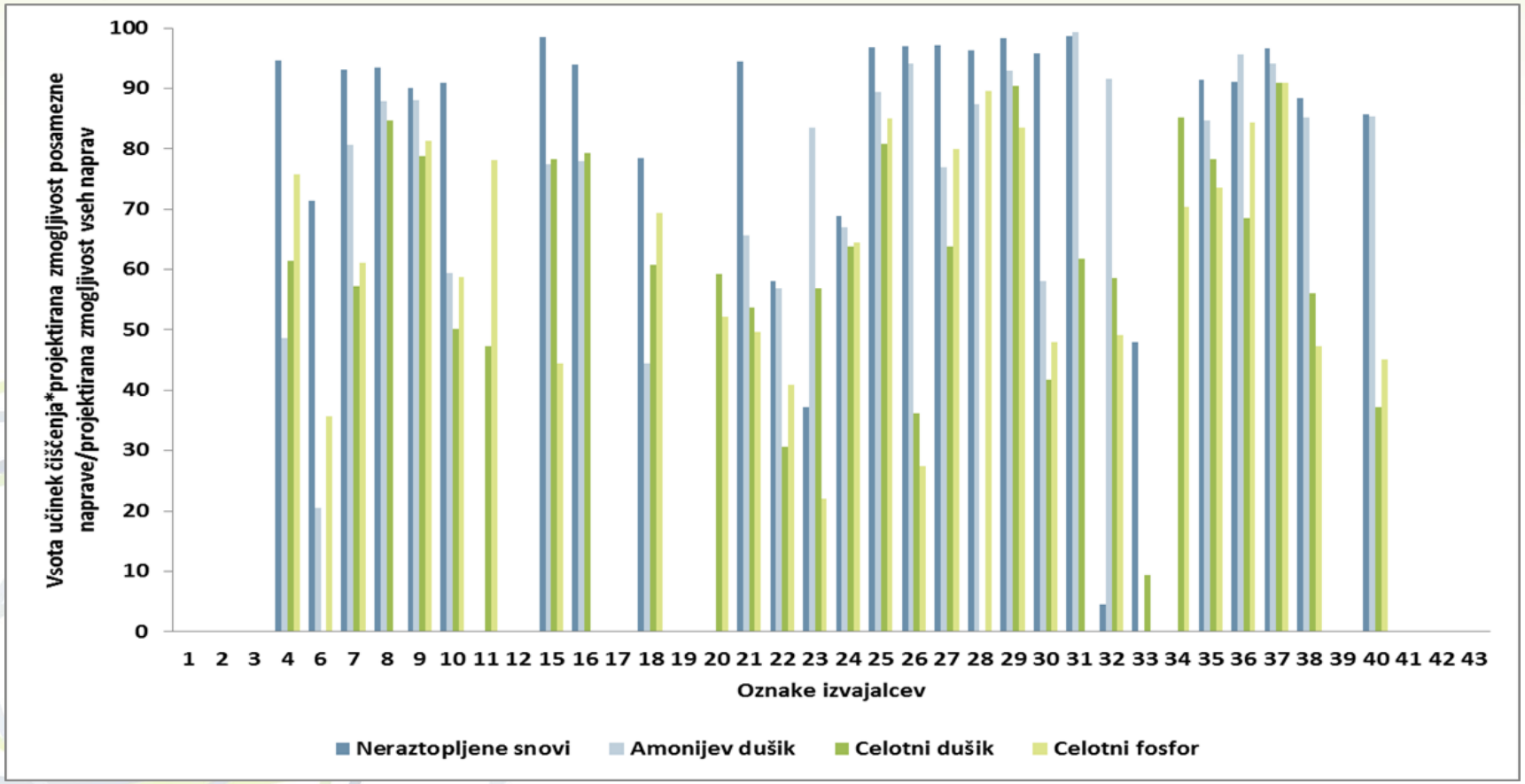

Povprečni učinki čiščenja odpadne vode po posameznih parametrih (KPK, BPK5) glede na projektirano zmogljivost čistilnih naprav

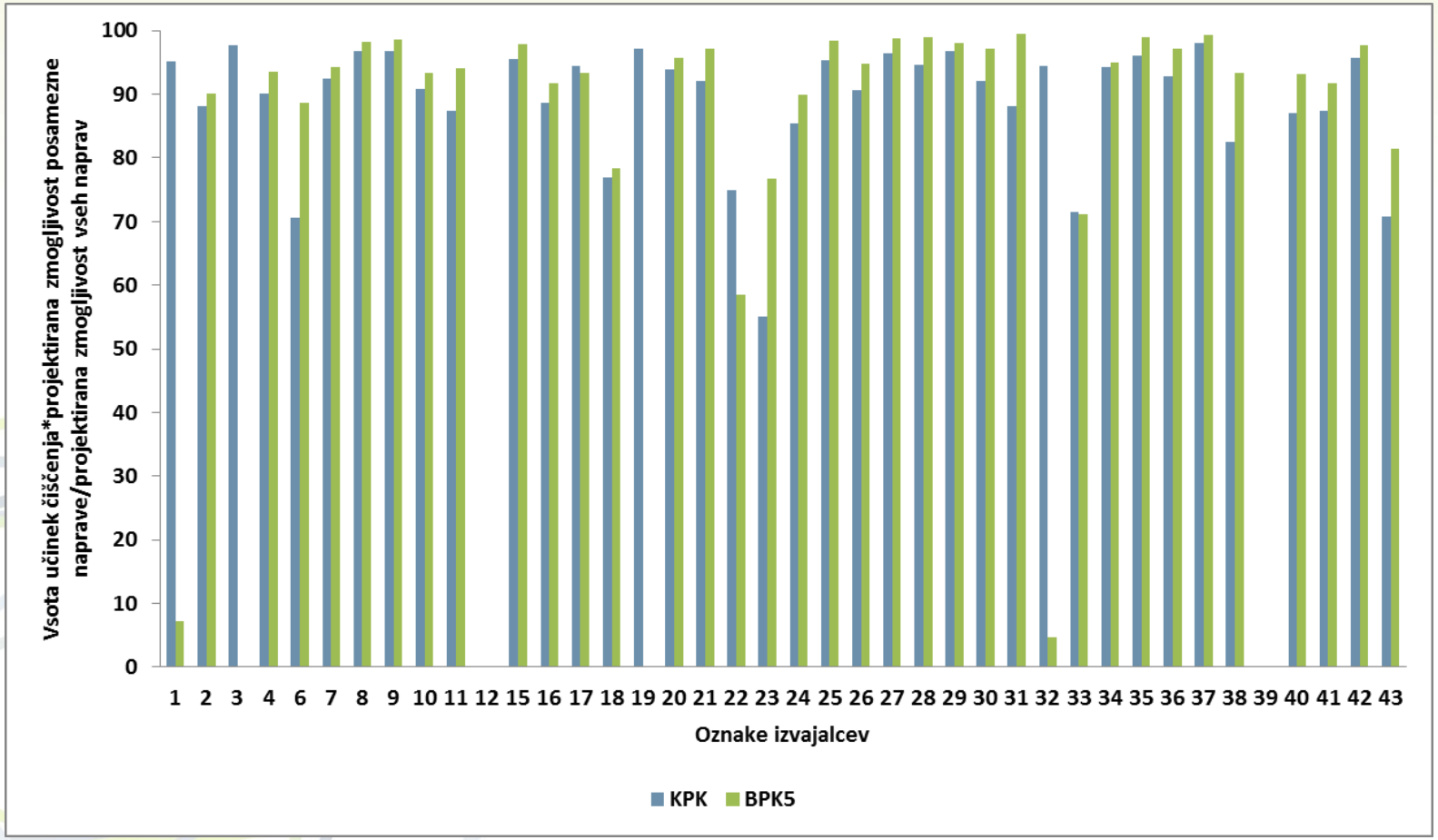

Strukturni deleži očiščene odpadne vode glede na stopnjo čiščenja v primerjavi s skupnimi stroški čiščenja glede na obračunano količino očiščene odpadne vode

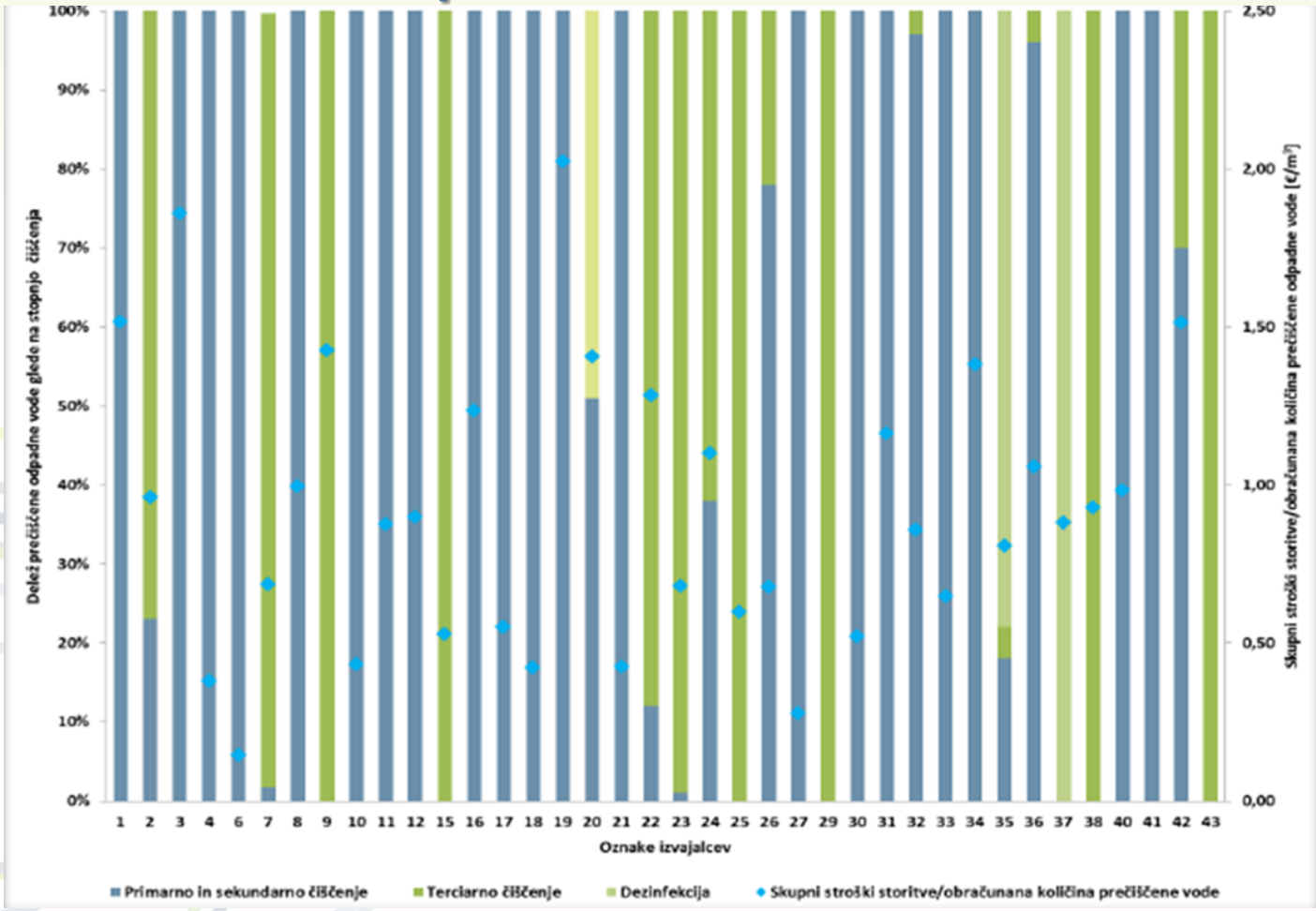

OMEJITVE PRIMERJALNE ANALIZE 2013

Omejena razpoložljivost podatkov – še ne vzpostavljene evidence.

Neusklajenost tehničnih in ekonomskih podatkov.

Metodološko različni načini evidentiranja stroškov.

Vsi izvajalci v letu 2013 še niso oblikovali in uveljavili cen v skladu z Uredbo MEDO.

IZBOLJŠATI POSLOVANJE Z UČENJEM OD DRUGIH

Benchmarking je sposobnost priznati, da je nekdo drug v nečem boljši od nas, ter biti dovolj pogumen in se naučiti, kako ga doseči ali celo preseči.

Izkoristite priložnost in na podlagi primerjave z drugimi izboljšajte svoje poslovanje.

Ne bodite dobri med slabimi.

BODITE NAJBOLJŠI MED DOBRIMI!